

LEIF DAVIDSEN

≡ KNIHA ZLIN

FLEET

Leif Davidsen

Náhodná smrt patriarchy

LEIF DAVIDSEN

**NÁHODNÁ
SMRT
PATRIARCHY**

≡ KNIHA ZLIN

Copyright © 2013 by Leif Davidsen
Published by agreement with Leonhardt & Høier Literary
Agency A/S, Copenhagen
Translation © Lada Halounová, 2014

ISBN 978-80-7473-256-0 (PDF)

1. část

Pravoslavní

*„Včera ještě mluvil jsem s vámi,
a pojednou přistihla mne hrozná hodina smrti.
Pojďte všichni, kdož mne milujete,
a rozlučte se se mnou posledním políbením.
Nejsem již spoluobcovatelem
a společníkem vaším.“*

(Pohřební píseň při ortodoxním smutečním obřadu)

1

Tvrdili, že Jeho Excelence patriarcha moskevský a celé Rusi, Tichon Druhý, zemřel pokojně ve své posteli jedné pozdní zimní noci v Danilovském klášteře v Moskvě. Tu noc se na město pomalu a tiše snášel sníh, jako kdyby sám Bůh plakal něžné slzy v poslední hodině toho svatého muže. V každém případě to tvrdili pokrytečtí politici, kteří se z jeho smrti pokoušeli vyzískat laciné body. Netrvalo moc dlouho, a už se na církevních shromážděních a v médiích objevily první návrhy svatořečení. Starý představitel ruské pravoslavné církve zemřel za velké pozornosti, vyzvánění zvonů, mnoha znamení křížů a modliteb před ikonami pouhý den před mým bratrem dvojčetem.

Na bratrově smrti nebylo nic náhodného ani pokojného. Srazili ho k zemi v mizerné páchnoucí uličce v Moskvě, zbili do bezvědomí a okradli. Lze si jen stěžít představit, že se tam vydal sám a dobrovolně.

Kupodivu jeho vraždu zaznamenal jen málokdo, ačkoliv byl jedním z patriarchových důvěrníků, nikoliv jen anonymní zaměstnanec. V Moskvě během jediné takové neblahé noci docházelo k více vraždám, než když v Chicagu vládl Al Capone. Jenže to na vysvětlení nestačilo, i když byl můj bratr pouze jedním z mnoha, které té noci přivezli do policejní márnice. Bulvárnější

část ruských novin tuto zprávu přehlédla. Nebo dostala vzkaz, že ji má přehlédnout. Serióznější tisk už dávno přestal psát o víceméně náhodných přepadeních v zářivém a zkaženém hlavním městě. V Rusku se nikdy nedalo jednoduše přijít na to, jak moc prosadila svou vůli. Prostě toho zpravidla dosáhla. Můj bratr zasvětil poslední roky Rusku. Po smrti se dočkal pouhé noticky.

Značnou část dospělosti jsem se od své spojitosti s Ruskem distancoval. Nechtěl jsem riskovat, že bych uvízl ve zdejší brutalitě a věčných tragédiích, ale bratr se nechal svést ruskými církevními sliby o požehnání a odpuštění.

Byl jsem daleko od Moskvy, když můj mladší bratr přišel o život, ale sníh a chlad nás spojoval přes moře a světadíly.

Skoro bych dokázal spočítat, kde jsme se on a já nacházeli v okamžiku vraždy. Přál bych si, abych ve chvíli, kdy byl zavražděn, pocítil zvláštní propojení duší, ale to bych klamal sám sebe a propůjčoval si schopnosti, které nemám. Když ho zabili, nebyl v mých myšlenkách.

Byl jsem v Grónsku, pěkný kus severně od polárního kruhu a na východ od města, které Dánové nazývají Jakobshavn a Gróňané Ilulissat. Mělo okolo čtyř tisíc obyvatel a daleko více tažných psů. Bylo nádherně položené v zálivu Isfjord jako ideální motiv na pohlednici.

Mé saně táhlo z města čtrnáct psů po čerstvém bílém sněhu, na kterém se v krystalech třpytilo světlo, jako by to byly diamanty. Seděl jsem na saních a díval se na zvednuté psí ocasy, cítil jejich pšouky a sledoval, jestli táhnou všichni, ale *Předák*, můj vůdčí pes, měl o své smečce jako obvykle přehled. Zdaleka jsem ještě nebyl zkušený, ale postupně jsem se učil spřežení ovládat a mé nadšení bylo stále ryzí. Bič klouzal podél saní. Držel jsem ho v pravé ruce. Saně jely, jak měly.

„*Taama! Taama!*“ volal jsem a vdechoval do plic studený, čistý vzduch. Cítil jsem se silný a šťastný. Bylo naprosto úchvatné slyšet svištění sanic a psí dech a dívat se, jak se řemeny povolují a natahují, když psi ve vějířové formaci táhnou těžké saně. Člověk měl pocit, že by ho dokázali dovézt až na konec světa.

Grónsko je všechno jiné než rovina. Obdivoval jsem psy, když zdolávali skalní stěny nebo v plném trysku běželi dolů podél saní, až zmrzlý sníh vířil vzduchem. Když jsem se vzadu pevně držel saní, měl jsem chuť smát se nahlas samým štěstím. Byla to stejná radost smíšená se strachem, kterou jsme s báječným lechtáním v břicho zažívali jako děti při nebezpečné jízdě na horské dráze.

„*Ili! Ili! Ili!*“ volal jsem, když jsem vpředu nalevo zahlédl skalní blok. Psi poslechli a zahrnuli doprava. Tempo bylo pořád vysoké, ale všiml jsem si, že vědí, že brzy zastavíme. Seskočil jsem, chytil saně, zabrzdil nohama a zavolal: „*Unigiit!*“

Zastavili a trochu odfrkovali. „*Ajaa!*“ řekl jsem, ačkoliv to nebylo třeba, protože si sami od sebe lehli, unavení po cestě. Leželi v chumlu před saněmi a pokojně oddechovali nebo hltali sníh, protože měli žízeň. Nechal jsem je, aby mě i s výstrojí vytáhli do dlouhého příkrého svahu. Zvykl jsem si na psy a už se jich teď nebál. Všichni byli bílí a silní. Bylo mi smutno při pomýšlení, že jejich život bude tak krátký. Po pár letech těžké práce v tuhém mrazu budou mít zničené plíce a Grónané je se svým nesentimentálním postojem ke zvířatům zastřelí. Dostanou perlu, jak říkal můj grónský učitel Jonathan. Teď se ale nacházeli na vrcholu svých sil.

Bylo úplné ticho. Jediné, co se dalo zaslechnout, bylo hluboké psí oddechování – možná zavrčení a drobné kňučení, když v jejich hierarchii došlo k napětí. Považoval jsem je za úžasná zvířata. Naučil jsem se jejich

jména, ačkoliv jsem stěží dokázal vyslovovat grónské hlásky. Nebyli to domácí mazlíčci. Pracovali a potřebovali pevnou ruku, pokud sami neměli převzít vedení. Nějaký čas mi trvalo, než jsem se naučil používat bič. Nikdy by mě nemohli mít rádi, ale respektovali mě. Krmil jsem je a nechal dělat to, pro co byli stvořeni: celé hodiny táhnout saně ve sněhu a mrazu.

Bylo poledne a velice jasno, protože slunce právě vycházelo za horizontem a nebe mělo temně modrou barvu jako na digitální fotografii přehnaně upravené ve Photoshopu. Panensky čistý sníh vydával jako vždy zvláštní světlo. Nevěděl jsem, že je Grónsko tak nepopsatelně krásné a ohromně rozlehlé. Ve své nevědomosti jsem si ho představoval placaté a jednotvárné.

Bylo deset stupňů pod nulou, což v tomto období znamenalo vlastně teplo. A taky důvod, proč jsem se v Grónsku ocitl. Zabýval jsem se totiž globálním oteplováním. Změna klimatu zapříčiněná člověkem se stala novým velkým nebezpečím, které nás nenechávalo v klidu spát.

Chlad mi nijak nevadil. Grónské oblečení z tulení kůže bylo teplé a pohodlné. Sundal jsem si svrchní rukavice a přimhouřil oči, aby vynikly mé slušivé vrásky, které perfektně ladily s bílými zuby a opáleným a ošlehaným obličejem. V sedmatřiceti letech jsem byl stále v dobré formě. Procházel jsem mezi psy a zahlazoval spleť stopy, jak mě to naučil Jonathan. Pak jsem se vrátil k saním, posadil se a nalil si šálek kávy, kterou jsem si ve svém malém stanu udělal už ráno na vařiči a přelil do šedé kovové termosky. Vytáhl jsem pušku, položil ji vedle sebe a nechal jednu ruku na zbrani. Stáhl jsem si kapuci a prohrábl husté černé vlasy. Díval jsem se na bílou dramatickou krajinu na horizontu. Nebyla rovná, ale zvlněná kopci. Celou bílou scenerii místy přerušovaly černé vrcholy skalisek trčící ze sně-

hu. Na obzoru k nebi vyrůstalo daleko více masivnějších hor. Byl to krásný obraz: osamocený muž se psy v obrovské a nekonečné krajině.

„Dobrý,“ řekla Stine a vyšla zpoza skalního bloku. „Teď běž ještě jednou mezi psy a otoč se na kameru. Nikolaji? Musíme mít taky nějaký záběry zblízka a jeden velké celkové.“

Šlo o televizi, a tudíž o iluzi a manipulaci. Stine byla moje producentka. Právě oslavila třicátiny a doma v Dánsku měla manžela a dítě, ale nenechala se tím nijak omezovat. V každém případě se mi ji v hotelu Arctic v Ilulissatu podařilo dostat do postele. Byla to trochu baculatá, ale pěkně tvarovaná žena se zrzavými vlasy a sytě modrýma očima, s hezkými rty pod malým, drzým nosíkem.

Stála za skalní římsou, kde byl schovaný kameraman Nikolaj, aby mě mohl natáčet, jak přijíždím na saních. Kousek od nás čekala čtyři další spřežení s naší výstrojí a grónští pomocníci schovaní před kamerami.

Nikolaj na mě namířil kameru. Na to jsem byl zvyklý. Kamera mířila vždycky na mě. To taky bylo smyslem našeho pobytu v Grónsku. Vedle něj stála naše maskérka Henriette, která pro celý tým zároveň obstarávala všechny praktické věci. Trochu silnější čtyřicátnice, která do mě byla dost zamilovaná. Její nejdůležitější úkol spočíval v tom, abych vypadal co nejlépe a současně působil jako správný chlap v divočině. Drsný, rozvázný a v pohodě. Sebejistý i ve své samotě. V souznění sám se sebou i s přírodou.

Točili jsme dokument o změnách klimatu. Koncept byl takový, že jsem mlčky pobýval v grónském ledovém vnitrozemí a pomocí neúnavných měření jsem dospěl k závěru, že by si lidstvo mělo sakra začít dávat pozor, aby celá tahle věc neroztála. Už jsme natočili hodně záběrů v tuhém mrazu v okolí města Thule, jehož

grónský název Qaanaaq jsem dokázal vyslovit jen s obtížemi. Posledních pár týdnů jsme se zdržovali kolem Ilulissatu.

Lovil jsem. Chytil ryby pod ledem. Dělal meteorologická měření. Změřil jsem tloušťku ledu a zkoumal obsah žaludku tuleňů a bělokurů. Předstírali jsme, že jsem je zastřelil sám. Pozoroval jsem vyhublého ledního medvěda. Protože led roztával, měl potíže ulovit tuleně. Držel jsem pušku v pohotovosti, ale zmizel. Proklouznul mi a zamířil za horizont. Nikolajovy záběry vypadaly fantasticky a dojemně. Tohle bude určité závěrečný obraz: moje trochu zvlhlé oči a hubený medvěd, který kvůli lidské chamtivosti mizí v nejisté budoucnosti.

Se znepokojením jsem se díval na ledovec. Stine v archivu jistě najde záběr nějakého jiného, který se rozpadá. Stačí jeden stříh a budu to já, kdo zažívá tento přírodní úkaz. Často jsem se o svoje myšlenky dělil s kamerou. Sice to rušilo iluzi, ale fungovalo to dobře, říkala Stine. Tvrdila, že diváci snadno odhadnou, že jsem tu nebyl sám, ale přesto mě budou vnímat jako osamocenému muže v divočině.

Brzy zamíříme zpátky do civilizace v hotelu Arctic v Jakobshavnu. Těšil jsem se do toho vynikajícího hotelu na ještě jednu nebo dvě noci se Stine, než odletíme zpátky do Dánska.

Do Grónska jsme se měli vrátit až v době, kdy tu v krátkém arktickém létě všechno překotně vykvete. To bych měl mimo jiné předstírat, že si stavím vlastní saně jako přípravu na expedici, která měla odkrýt skutečnost, že klimatické změny jsou reálné a v Grónsku se dají změřit.

Hlavní roli v tomhle projektu jsem hrál já, i když původním záměrem bylo, aby průzkumnou cestu do arktické oblasti neohroženě podnikl jeden dobře vy-

profilovaný televizní moderátor. Jenže když dorazil do severního Grónska, zachvátila ho panika. Nedokázal si představit, že by musel v tomhle mrazu strávit celé týdny, a požadoval, aby ho poslali domů. Zkoušeli ho přemlouvat, ať zůstane, protože za to všechno už utratili hromadu peněz. Přesvědčovali ho, že si na zimu zvykne, že jeho tělo jen potřebuje čas na přizpůsobení. Říkali mu, že ztratí svůj obraz drsňáka a v bulváru a společenských časopisech bude k smíchu, ale ani Stine ho nedokázala přemluvit. Jednoduše hrozně mrznul. Všechno, co s ním natočili v létě, musela Stine přetočit se mnou. Zpomalilo to celý proces, ale nedalo se nic dělat. Do projektu už byla vložena spousta peněz a pro televizi byl hodně důležitý, protože téma klimatických změn bylo právě v kurzu. *So hot*, jak Stine ráda říkala.

Když jí došlo, jakou zodpovědnost a jak velký produkční tým má na krku, vzpomněla si na mě. Mohl bych toho zmrzlého moderátora nahradit, ačkoliv nejsem novinář. Souhlasil jsem a okamžitě mě poslali na základnu v Thule.

Zima mi nevadila. Neměl jsem nic ani proti kameře nebo předstírání, že jsem v Grónsku úplně sám. Mohla za to moje ješitnost, kterou můj bratr často popisoval jako zbytečně přehnanou, a přestože mě varoval před důsledky mých činů, účast na natáčení mi poželal. Případný boží hněv znamenal pro bratra hodně. Měl pocit, že mi všechno prochází až moc snadno.

Vystudoval jsem geografii a meteorologii a posledních patnáct let jsem pracoval v televizi jako moderátor počasí. Byla to nádherná práce. Počasí pro televizi předpovídal počítač, takže to z mé strany nevyžadovalo žádné větší vědomosti. Navíc málokdo počítal s tím, že se předpověď do puntíku vyplní. Na určitých místech zataženo s deštěm. Vítr převážně na severu, ale i na jihu. Vlastně jsme mohli tvrdit, co jsme chtěli. Dělali jsme

taky spoustu vedlejších pořadů. Počasí v průběhu staletí. Platily dávné předpovědi našich předků? Návštěva nejdeštivějšího místa v Dánsku. Stáli jsme třeba na molu a nechali se zkrápět vlnami, když se od Severního moře hnala bouřka. Byla to úžasná zábava. Předpovědi počasí dostávaly nekonečný prostor. Diváci si měli myslet, že Dánsko je zemí s dramatickým a děsivým klimatem. Kolik času jsme vyprávění o počasí věnovali, tolik ho pak lidi strávili debatami o něm. Naše televizní stanice vytvořila centrum počasí, jako kdybychom žili v zemi zmítané řáděním živlů.

Líbilo se mi to. Vydělával jsem dost slušné peníze za hodně jednoduchou práci. Bylo to daleko zábavnější než vypracovávat dlouhodobé prognózy v kanceláři Dánského meteorologického ústavu. Zapojil jsem se taky do klimatologických modelů a projektů o možném globálním oteplování. Když jsem dosáhl jistého postavení, média se mnou začala dělat rozhovory a televize si všimla, že mám nadání vystupovat na obrazovce. Pořád jsem dělal to, co jsem vystudoval a co mě bavilo. Jenom jsem už nesměl působit příliš vážně. Naše redakce měla takovou zásadu, že počasí nikdy není obyčejné nebo odhadnutelné. Vždycky musí být dramatické a překvapivé.

Ruku v ruce se slávou se mi dařilo dostávat do poště nádherné ženské. V časopisech o mně psali jako o playboyovi věštícím počasí. Jeden z nejvyhledávanějších dánských svobodných mládenců. Účastnil jsem se premiér a recepcí a snažil se, aby moje jméno nezmizelo z povědomí. Nechal jsem se fotit na své nové motorce, která mě brzo omrzela, a zase jsem ji prodal.

V novinových anketách jsem se vyjadřoval skoro ke všemu, pokud se nejednalo o politiku. Odpovídal jsem jen na nevinné otázky, jako kde bych chtěl strávit letní dovolenou, můj nejlepší vánoční dárek, jaká je nejdů-

ležitější ženská vlastnost nebo můj nejlepší trik na sbalení ženy. Dostal jsem se na obálku časopisu Euroman. Rád jsem se účastnil pořadů, kde jsem vařil s jinými slavnými nebo napůl slavnými celebritami. Nechal jsem televizi natáčet ve svém bytě, aby samozvaní experti na životní styl mohli hádat, že tam bydlím právě já. I moji zaměstnavatelé to zbožňovali. Popularita pro ně znamenala to samé jako svaté přijímání pro věřícího. Základem všeho byl počet diváků, který také odděloval vítěze od poražených.

Televize se skvěle hodila ke mně i mojí povaze. Stala se modlou moderní doby. Oprávněnost její existence se zakládala na povrchnosti. Šlo hlavně o zábavu. Aby se člověk vyhnul nástrahám a nebezpečí, hrál komedii, která měla do detailu připravenou choreografii. Modelátorům se dostávalo víc pozornosti než umělcům. Během voleb sehrávali větší roli a dostávali větší prostor než politici, kteří se starali o blaho země.

Celý dokument o Grónsku bude působit improvizovaně, dramaticky a napínavě. Jediný muž uprostřed rozlehlé přírody. Človíček v grónském nekonečnu. Muž se svými psy na výpravě za poznáním o špatném zacházení s matičkou Zemí, s níž on ovšem žije v plném souznění. Muž, který si díky svým vědomostem o počasí, schopnosti ovládat psy a zastřelit kořist poradí za každých okolností.

Všechno bylo připravené do nejmenších detailů. Netýkalo se to jen grónských lovců, kteří se starali o střílení zvěře a lov ryb, ačkoliv kamera samozřejmě předstírala, že to je moje práce. Všechno, od naplánování trasy, lovu, oblečení až po mé strniště, které Henriette každé ráno kontrolovala a upravovala, se podílelo na vytvoření dokonalé iluze. Vousy mi neslušely, takže dostaly zákaz růst. Vedl jsem takzvaně improvizované rozhovory s pravými a přirozenými Gróňany. Tvrdili

jsem, že jsem je potkal úplně náhodou na cestě s mým velkým psím spřežením. Měli vyjádřit svoje znepokojení a zlost nad tím, že jejich způsob života je ohrožený lidskou chamtivostí.

Nedovolili jsme jim ukázat jejich moderní sněžné skútry a satelitní vybavení, ale na druhou stranu ani Stine nezašla tak daleko, aby je nechala lovit harpounou. Nejvíc jí záleželo na tom, že byli původními obyvateli a že je jako domorodce znepokojuje globální oteplování, kvůli kterému roztává grónský pevninský ledovec a obrovské ledové kry se rozpadají. Nevnímala všechny moderní vymoženosti, které na Grónsko měly ve skutečnosti nemalý vliv. Slovem, které si hodně oblíbila, byla původnost.

Když mi Stine volala, vysvětlovala, že Grónané nemají vyslovit kritiku vývoje civilizace přímo, ale měla by být implicitně obsažená ve všech našich setkáních a rozhovorech. Hlavní postavou jsem byl sice já, ale rozhodovala Stine. V hotelové posteli v Ilullisatu, než se vytratila zpět do svého pokoje, abychom se elegantně probudili každý zvlášť, mi řekla, že jsem po všech stránkách splnil její očekávání. Ten dokument ze mě udělá hvězdu. Na obrazovce jsem vypadal skvěle a působil přesvědčivě. Měl jsem požehnání od bohů.

Na svou samolibost jsem tehdy nebyl nijak pyšný, ale slíbil jsem si brát v životě všechno, co přijde, rozumně a bez zbytečných příkras. Dneska jsem už možná někde jinde, ale svoji minulost si stejně nesu s sebou. Je to součást genů, které máme s mým dvojčetem stejné. Napůl ruské a napůl dánské.

Byl jsem starší bratr, který se měl postarat o toho mladšího. Narodil jsem se bez problémů, zatímco on ležel ve špatné poloze a musel bojovat, aby se dostal na svět. Byl jsem tmavý a on světlý, ale přesto si ve své mysli nesl temnotu on. Neustále se snažil odhalit smysl

nesmyslného života tady na zemi. Ustavičně hledal svého Boha, protože stále pochyboval o tom Bohu, jehož učení nám matka už od raného dětství vštěpovala a který měl být stvořitelem vesmíru. O Pánu Bohu matka vždycky vedla sáhodlouhé hovory.

Já se o Boha nestaral. Jeho existence mi nic neříkala. Tím jsem se trochu podobal otci. Matčíným a Gabrielovým velkým zármutkem bylo, že jsem opustil víru a že otec se k ní nikdy nepřiklonil. Nechtěli mě vyslechnout a neustále mi připomínali můj krásný dětský hlásek v kostele vonícím kadidlem a svatostí.

Toho dubnového dne jsem si ale v ostrém grónském světle na nic z toho ani nevzpomněl, protože jsem věděl, že mám podepsanou smlouvu a právě dokončuju další povedenou scénu z našeho natáčení.

„To bylo fakt skvělý, Adame,“ Stine svým vysokým hlasem skoro až křičela. Měla na sobě stejné tulení oblečení, které ale nedokázalo skrýt její hezké tělo. Už jsem se těšil, až budeme zpátky v Arctiku a já ji zase vysvleču.

„Působilo to fakt úplně přirozeně. Bude z toho úžasný film. Jsi pořád lepší a lepší. Bylo to dobrý, Nikolaji?“

„Jo, dobrý,“ řekl kameraman a sklonil kameru.

Oklepal se, jako by měl zimou ztuhlé svaly. „Ale měli bychom se už vrátit. Nebylo by špatný spát zase jednou v posteli.“

„Jo. Už nám toho moc nechybí,“ prohlásila Stine a hledala v náprsní kapse tuleního kabátu cigaretu.

„Vlastně už máme všechno. Teda ze zimního natáčení,“ opravil se Nikolaj a přešlapoval v tuleních kožených botách. Z nás Dánů měl největší potíže s chladem a spaním ve stanu. Grónští lovci se každý večer postarali o všechny práce okolo tábora a sami pak spali na saních pod jakýmsi plachtami místo stanu. Byli to otužilí lidé.

Můj malý moderní stan do divočiny stál dál od ostatních, abychom zachovali iluzi, že jsem v ledové krajině

sám. Součástí konceptu byl každovečerní výstřel z pušky, kterým jsem symbolicky zakončoval den. Pohyb v terénu se ukázal být daleko komplikovanější, než se ze začátku zdálo, protože jsme museli neustále dávat pozor, aby na panenském sněhu nebyly jiné stopy než psí a moje. Natáčeli mě, jak krmím psy, které jsem na noc přivazoval na řetěz, nebo jak si připravuju jídlo na vařiči a soukám se do spacáku poté, co jsem změřil teplotu a sílu větru a zapsal si hodnoty do notesu. Stine mi později napíše řeč, kterou pak namluvím v Kodani ve studiu.

Že jím sušené tulení maso, jsem jen předstíral. Všichni společně jsme večeřeli úžasná jídla ve velkém vyhrátém stanu. Vezli jsme si s sebou generátor, abychom mohli nabíjet baterie do kamery, ale když jsme rozbili tábor, využívali jsme proud i na spoustu jiných věcí. Měli jsme s sebou grónsko-dánského kuchaře, který nám servíroval jen to nejvybranější jídlo, které připravoval ze sobů, pižmonů a různých ryb s bramborem a jinou dovezenou zeleninou. Zapíjeli jsme ho celkem snesitelným krabicovým vínem. Nové zásoby nám dovezli před několika dny na skútrech. Byli jsme asi den jízdy psím spřežením od Ilullisatu, který jsem postupně začal nazývat městem v zálivu Isfjord.

Stine a Nikolaj už spolu pracovali předtím. Dělali pro stejnou produkční společnost, která vyráběla pořady pro moji televizi. Kdybych to měl říct ohleduplně, nepůsobili jako nejlepší přátelé, ale měli k sobě profesionálně chladný vztah.

Nikolaj uměl skvěle zachytit zvláštní grónské světlo a dokázal mě nastavit do správných pozic. Působil dojmem trochu nabručeného čtyřicátníka, ale byl asi ještě o trochu starší. To já jsem měl tenhle dokument prodat a tím mu zajistit výplatu, a tak dělal, co bylo v jeho silách. Pracoval na volné noze. Takových lidí je v dneš-

ních médiích docela dost. Šetří se tím peníze a člověk se jich může jednoduše zbavit.

„Však už se taky vracíme do Ilullisatu,“ přikyvovala Stine. „Ještě ale natočíme něco za jízdy, a potřebovala bych pár záběrů Adama zblízka, který pak budu moct vložit, kam chci. A taky chci ještě nějaký záběry s puškou. Musíme využít dobrý počasí. Ale jinak máš pravdu, že už nám toho moc nechybí. Vyrazíme teď k pobřeží a uvidíme, jestli se nám podaří dojet do hotelu zítra večer, vyhovuje?“

„Jo,“ odfrkl Nikolaj a podíval se na modré nebe. Naučili jsme se, že počasí je nepředvídatelným faktorem a že se velice rychle může změnit v prudkou vichřici. Zažili jsme už dvě menší sněhové bouře, kdy jsme nadržovali fantastické záběry. Ale jen do chvíle, než jsme se museli schovat ve stanech, které nám postavili Gróňané, a počkat, až se vánice přezene. Když jsme vylezli ven, leželi psi pod sněhem. Utvořil nad nimi pěkné kopečky. Nikolaj rychle zareagoval a natáčel mě, jak procházím kolem psů a budím je, mluvím na ně a pochvaluji si jemný čerstvý sníh. Stine měla za to, že to jsou skvělé záběry.

Nikolaj byl z pobytu v Grónsku rozhodně nejotravnější. Nebyl úplně ve formě a všiml jsem si, že ho ta cesta hodně vzala. Na útrapy a strádání byl už moc starý. Vytáhnul krabičku cigaret a nabídnul z ní Gróňanům, kteří nesli tašky. Gróňané se drželi hodně pohromadě. Byli to příjemní lidé, ale moc toho nenamluvili. A když už, tak natolik příšernou dánštinou, až mě to překvapilo. Grónsko sice je součástí Dánska, ale evidentně ne zas tak moc. Mají tu dánské peníze a dánské cedule, ale jinak je to cizina. Jak říkali, dole v Dánsku to vypadá úplně jinak.

Od pomocných saní na nás zamávali a zvedli satelitní telefon. Když pochopili, že natáčení skončilo a že

nemůžou pokazit obraz, vydali se k nám. Spolupráce už teď probíhala takřka beze slov. Čekali na úpatí sva-hu a psi od dalších čtyř saní odpočívali ve sněhu.

„Jdeme dolů a dáme si dřív oběd,“ řekla Stine. Šli jsme vedle sebe. Sníh byl tvrdý a čerstvý. Poul, jeden z Grónanů, se postaral o moje saně a dovezl je k ostat-ním spřežením. Za námi šel Nikolaj s kamerou zavěše-nou na ruce.

„Bude to pěkný, Adame,“ řekla Stine. „Jsem fakt moc ráda, že hlavní postavu hraješ právě ty.“

„To já taky. Z mnoha důvodů.“ Usmál jsem se na ni a měl chuť ji poplácat po zadku, ale nechtěla, abych pro-jevoval svoji náklonnost veřejně. Oba jsme věděli, že ta-hle aféra skončí ve chvíli, kdy na letišti v Kastrupu dosed-neme na zem. Sice to neřekla, ale viselo to ve vzduchu.

„No,“ odpověděla. „Zrovna tohle nemyslím.“

„Těším se do hotelu Arctic.“

„Nech toho.“

„Ty se snad netěšíš?“

„Uvidíme,“ řekla a podívala se na mě s lehkým úsmě-vem.

Grónský lovec Jonathan mi podal satelitní telefon, což byla naše tísňová linka. Byl to silný muž s pěkným obličejem. Jeho matka byla dcera lovce z Ilulissatu a otec jemu neznámý dánský dělník. Vzhledem ke spíše zdrženlivému chování nevypadal na to, že mu patří loď na lov garnátů. V zimě lovil pod ledem platýse. Finanč-ně to vlastně ani nepotřeboval, ale protože miloval přírodu a samotu v divočině, vyražel jednou za čas na několik dní se psy a s dlouhou rybářskou šnůrou s háč-ky na návnadu. Věřil, že s jeho generací tento styl ži-vota vymře. Účastnil se také závodů s psím spřežením v Grónsku i Kanadě. Vedl naši expedici a naučil mě o přírodě vše potřebné, aby to v televizi působilo při-rozeně. Měl jsem ho skutečně rád a často jsme si spolu

povídali. Ze všech grónských lovců byla jeho dánština nejlepší, a to nám pomohlo. Někdy mi připadal jako grónské vydání posledního Mohykána, hrdiny knihy, kterou jsem v dětství zbožňoval.

Teď se na mě díval se soucitným výrazem.

Vzal jsem mu telefon z ruky a uslyšel šumění tisíců kilometrů, které mě spojovaly skrz vesmírný satelit s bytem v Roskilde, kde se nacházela moje matka. Volala ona. Jako obvykle šla rovnou k věci, ale věděl jsem, že je rozčilená a vyvedená z míry, protože na mě mluvila rusky: „Adame. Už není mezi námi. Bůh si vzal Gabriela k sobě.“

Spojení bylo výborné. Bylo jasně slyšet, jak se usedavě rozplakala. Až když jsem si všiml, jak se na mě ostatní dívají, uvědomil jsem si, že taky neslyšně brečím, a cítil, jak se mi slzy na tvářích mění v led.

2

Malé letiště v Ilullisatu na několik dní uzavřela prudká sněhová bouře. Měli jsme štěstí, že jsme si pospíšili a dorazili zpátky pozdě večer, jen několik hodin předtím, než nás bouře zasáhla plnou silou. Ke konci byli psi úplně vyřízení. Běželi jako o závod, možná proto, že tušili, že jsme na cestě k domovu, nebo vycítili změnu počasí. Jonathan nás s ostatními lovci požádal, abychom zrychlili. Jen tak něco je nerozhodilo, ale když si všimli, jak se zlověstně proměňuje počasí a jak se za obzorem vynořují těžké temné mraky, navrhli, že bud vyrazíme k Ilullisatu tak rychle, jak to řemeny a oblečení vydrží, nebo můžeme do nedaleké záložní chaty. Věřili ve vzduchu a tiše mezi sebou mluvili svojí nesrozumitelnou grónskou řečí.

Ve večerních hodinách jsme zahlédli světla z městských domů, právě když začínalo hustě sněžit a vítr

sílil s každou minutou. Seděl jsem na saních a nechal Jonathana, aby posledních pár kilometrů řídil on. Psi táhli ze všech sil a těžce oddechovali. Už dávno neměli zdvižené ocasy. Vystřídal jsem ho vzadu na saních, a když jsme pak jeli opět po rovině, přešel jsem po boční straně a usadil se s bičem vpředu. Jonathan se vzadu opíral o zavazadla. Po mnohahodinové jízdě jsme dorazili na místo, celí rozbolavělí.

Zatímco našich pět spřežení ujíždělo tryskem k Ilullisatu, měl jsem dost času na přemýšlení o Gabrielově smrti. Když jsme zastavili na krátký odpočinek, všiml jsem si, že Nikolaj strádá. Bylo na něm vidět, jak špatně se smiřuje s tím, že Poul musel zastřelit jednoho ze psů, na kterém bylo zřetelně poznat, že je nemocný a nemůže táhnout.

Ostatní dánští členové týmu se o mě starali, jako bych byl z křehkého porcelánu. Stine mě objala. To samé udělala i Henriette a tvářila se přitom nešťastně a lítostivě, jako kdyby zemřel člen její vlastní rodiny. Šest Grónanů mi na konci cesty podalo ruku a řekli něco utěšujícího v grónštině.

Celá scéna musela v nekonečné grónské krajině působit jako zvláštní výjev. Pět saní, čtyři Dánové, šest Grónanů a devětašedesát psů, všechno ztuhlé jako na plátně od nějakého naturalistického malíře. Jeden Dán se satelitním telefonem v ruce poslouchá a ostatní obličejem natočené k němu ho mlčenlivě sledují; možná že se tomu malíři podařilo zachytit i slzy zmrzlé na led.

Obraz samozřejmě hned popraskal. Mluvil jsem tak dlouho na matku, směsicí ruštiny a dánštiny, až konečně přešla do dánštiny, kterou mluvila plynule, ačkoliv se jí nikdy nepodařilo zbavit lehkého ruského akcentu. Byla hudebně nadaná, a když se otci podařilo dostat ji do Dánska, rychle se řeč naučila.